

Иноятлов А. Ш. и др. Особенности клинических проявлений COVID-19 в ротовой полости //Интегративная стоматология и челюстно-лицевая хирургия. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 37-39.

Tashpulatova K. et al. Technique for eliminating traumatic occlusion in patients using Implant-supported bridges //European Journal of Molecular & Clinical Medicine. – 2020. – Т. 7. – №. 2. – С. 6189-6193.

Xabilov N., Sharipov S. COVID-19 TUFAYLI TISHSIZ BEMORLARDA OG'IZ BO'SHLIG'I SHILLIQ QAVATIDAGI O'ZGARIZSHLAR //СБОРНИК ТЕЗИСОВ Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы ортопедической стоматологии и ортодонтии. – 2022. – Т. 10. – С. 139-140.

Salomovich S. S. et al. Assessment of Changes in the Microbiological Parameters of the Oral Fluid in Patients Who Underwent Sovid-19 with Complete Edentulism before and after Prosthetics //NeuroQuantology. – 2022. – С. 6734-6739.

Sharipov S., Khabilov N., Xasanova L. FEATURES OF THE RECEPTION OF PATIENTS BY DENTISTS IN THE CONDITIONS OF A PANDEMIC OF A NEW CORONAVIRUS INFECTION (COVID-19) //Академические исследования в современной науке. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 148-153.

Клемин В. А. и др. ИММУНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРЕДИКТОРЫ ПРОТЕЗНОГО СТОМАТИТА АЛЛЕРГИЧЕСКОГО ГЕНЕЗА //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 184-192.

Шарипов С. С., Хабилов Н. Л. Оценка микробиологических показателей ротовой жидкости у пациен-тов, перенесших Covid-19 с полной адентией до и после протезирования //Qo'llanmalar. – 2023. – С. 1-22.

Шарипов С. С., Хабилов Н. Л. Сравнительный анализ функционального состояния микроцирку-ляции протезного ложа у пациентов с полной адентией после заболевания Covid-19 //Qo'llanmalar. – 2023. – С. 1-18.

Шарипов С. С. Covid-19 билан оғриган тишсиз беморларнинг функционал реабилитациясини ортопедик ёндашувда ишлаб чиқиш //Conferences. – 2023. – С. 1-68.

Хабилов Н. Л. и др. госпитал ортопедик стоматология кафедраси йил давомида нашр этилган тезислар хисоботи //Conferences. – 2023. – С. 114-118.

## **TO'LIQ TISHSIZ BEMORLARNI PROTEZLASHDA BIOMATERIALLARNING ROLINI BAHOLASH**

*Xabilov N.L., Muxitdinnova F.G., Mirxoshimova M.F., Nabiyeu K.A., Salamova Sh.S., Sharipov S.S., Sultanova N.*

Toshkent Davlat Stomatologiya Instituti

**Kirish.** To‘liq tishsizlik bemorlar uchun jismoniy va psixologik noqulayliklar keltirib chiqaradi, shuning uchun zamonaviy stomatologiya bu muammolarni bartaraf etish uchun turli xil innovatsion usullarni ishlab chiqdi. Biomateriallar, xususan tish protezlari ishlab chiqarishda, muhim rol o‘ynaydi. Ular protezlarning mustahkamligini, funksionalligini va estetik ko‘rinishini ta‘minlaydi, bemorning og‘iz bo‘shlig‘i va umumiy salomatligi uchun xavfsizlikni oshiradi. Ushbu maqolada biomateriallarning to‘liq tishsizlikni davolashdagi roli, afzalliklari va xususiyatlari tahlil qilinadi.

### **Protez Ishlab Chiqishda Qo‘llaniladigan Biomateriallar**

#### **1. Titan**

Titan, stomatologiyada eng keng qo‘llaniladigan biomateriallardan biridir. U o‘zining yuqori mustahkamligi va uzoq muddat xizmat qilishi bilan ajralib turadi. Titan, korroziyaga chidamli bo‘lib, organizmda o‘zini yaxshi ko‘rsatadi va implantatsiya qilish uchun ideal material hisoblanadi. Titan implantlari bemorning suyaklariga juda yaxshi moslashadi, bu esa implantning stabil bo‘lishini ta‘minlaydi. Bundan tashqari, titan implantlarining qo‘llanilishi bemorning og‘iz bo‘shlig‘ida eng kam noqulaylikni yaratadi.

#### **2. Zirkoniy**

Zirkoniy materiallari estetik jihatdan eng yaxshi tanlovlardan biridir. U tabiiy tish rangiga o‘xshash ko‘rinish beradi, bu esa bemorning kosmetik ehtiyojlarini qondiradi. Zirkoniy biokompatibil material hisoblanadi, ya‘ni organizm tomonidan yaxshi qabul qilinadi va allergik reaksiyalarni kamaytiradi. Zirkoniydan tayyorlangan protezlar yuqori mustahkamlikka ega, lekin shu bilan birga engil va estetik ko‘rinishga ega bo‘lganligi sababli bemorlar orasida keng qo‘llaniladi. Ularning aşınma qarshiligi ham yuqori, bu esa protezning uzoq muddatli ishlashiga imkon beradi.

### **Biomateriallarning Muhim Xususiyatlari**

#### **• Biokompatibil**

Biomateriallar og‘iz bo‘shlig‘i va tish to‘qimalariga moslashuvchanligi yuqori bo‘lishi kerak. Biokompatibil materiallar organizm tomonidan yaxshi qabul qilinadi va uzun muddat davomida zararli ta‘sir ko‘rsatmaydi. Bu xususiyat tish implantatsiyasida yoki protezlarning uzoq muddat davomida ishlashini ta‘minlash uchun zarurdir.

#### **• Mustahkam va Bardoshli**

Protezlar yuqori mustahkamlikka ega bo‘lishi kerak, chunki ular og‘iz bo‘shlig‘idagi kuchli mexanik ta‘sirlarga duch keladi. Biomateriallar yuqori bardoshlikka ega

bo‘lishi lozim, chunki chaynashda, gapirishda va boshqa kundalik faoliyatlarda protezlar doimo kuchli bosimlarga duch keladi. Shuningdek, biomateriallarning uzoq muddatli saqlanishi bemorning o‘ziga xos ehtiyojlarini qondirishi uchun muhim ahamiyatga ega.

### **Biomateriallar Ta’siri**

Biomateriallar to‘liq tishsizlikni davolashda protezlarning samaradorligini oshiradi. Ular nafaqat estetik jihatdan, balki funktsional jihatdan ham bemorning hayot sifatini yaxshilaydi. Masalan, titan va zirkoniy implantlari o‘zining mustahkamligi va o‘zgarmas tuzilmasi bilan bemorga to‘liq tishsizlikdan keyin yana chaynash va nutq faoliyatini tiklash imkonini beradi. Biomateriallarning yuqori sifatlari natijasida protezlar uzoq muddat ishlaydi va bemorning tabiiy ko‘rinishini saqlab qoladi.

Biomateriallarning ahamiyati shundaki, ular nafaqat protezlarning bardoshli bo‘lishini ta’minlaydi, balki bemorning og‘iz bo‘shlig‘iga o‘xshash tabiiy tizimda moslashuvchanlikni ham qo‘llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, biomateriallar bemorning parvarish jarayonini soddalashtiradi, chunki ular gigiyenaga qulaydir va zarur bo‘lganda osonlik bilan tozalanadi.

**Xulosa.** Biomateriallar to‘liq tishsizlikni davolashda juda muhim rol o‘ynaydi. Titan va zirkoniy kabi materiallar protezlarning mustahkamligi, estetik ko‘rinishi va funktsional imkoniyatlarini ta’minlashga yordam beradi. Ularning biokompatibil xususiyatlari organizmga zarar yetkazmasdan, uzoq muddat ishlashni kafolatlaydi. Yuksak sifatli biomateriallar yordamida ishlab chiqarilgan protezlar bemorning hayot sifatini yaxshilaydi, unga chaynash, gapirish va estetik ko‘rinishni qaytaradi. Shuning uchun, zamonaviy stomatologiyada biomateriallarning o‘rni kattadir va ular to‘liq tishsizlikda davolashning samaradorligini oshiradi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar**

Иноятлов А. Ш. и др. Особенности клинических проявлений COVID-19 в ротовой полости //Интегративная стоматология и челюстно-лицевая хирургия. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 37-39.

Tashpulatova K. et al. Technique for eliminating traumatic occlusion in patients using Implant-supported bridges //European Journal of Molecular & Clinical Medicine. – 2020. – Т. 7. – №. 2. – С. 6189-6193.

Xabilov N., Sharipov S. COVID-19 TUFAYLI TISHSIZ BEMORLARDA OG'IZ BO'SHLIG'I SHILLIQ QAVATIDAGI O'ZGARIZSHLAR //СБОРНИК ТЕЗИСОВ Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы ортопедической стоматологии и ортодонтии. – 2022. – Т. 10. – С. 139-140.

Salomovich S. S. et al. Assessment of Changes in the Microbiological Parameters of the Oral Fluid in Patients Who Underwent Sovid-19 with Complete Edentulism before and after Prosthetics //NeuroQuantology. – 2022. – С. 6734-6739.

Sharipov S., Khabilov N., Xasanova L. FEATURES OF THE RECEPTION OF PATIENTS BY DENTISTS IN THE CONDITIONS OF A PANDEMIC OF A NEW CORONAVIRUS INFECTION (COVID-19) //Академические исследования в современной науке. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 148-153.

Клемин В. А. и др. ИММУНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРЕДИКТОРЫ ПРОТЕЗНОГО СТОМАТИТА АЛЛЕРГИЧЕСКОГО ГЕНЕЗА //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 184-192.

Шарипов С. С., Хабилов Н. Л. Оценка микробиологических показателей ротовой жидкости у пациен-тов, перенесших Covid-19 с полной адентией до и после протезирования //Qo'llanmalar. – 2023. – С. 1-22.

Шарипов С. С., Хабилов Н. Л. Сравнительный анализ функционального состояния микроцирку-ляции протезного ложа у пациентов с полной адентией после заболевания Covid-19 //Qo'llanmalar. – 2023. – С. 1-18.

Шарипов С. С. Covid-19 билан оғриган тишсиз беморларнинг функционал реабилитациясини ортопедик ёндашувда ишлаб чиқиш //Conferences. – 2023. – С. 1-68.

Хабилов Н. Л. и др. госпитал ортопедик стоматология кафедраси йил давомида нашр этилган тезислар хисоботи //Conferences. – 2023. – С. 114-118.

## **TO‘LIQ TISHSIZLIKDA CAD/CAM TEXNOLOGIYALARINING ROLI: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA IMKONIYATLAR**

***Xabilov N.L., Muxitdinova F.G., Mirxoshimova M.F., Nabiyeв K.A., Salamova Sh.S., Sharipov S.S., Sultanova N.***

Тошкент Давлат Стоматология институти

Gospital ortopedik stomatologiya kafedrası

Salim1987@mail.ru

### **Kirish**

To‘liq tishsizlik (edentulizm) dunyo bo‘ylab ko‘plab odamlarda uchrab, ularning hayot sifatiga jiddiy ta’sir ko‘rsatadi. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar, xususan CAD/CAM tizimlari va 3D bosma texnologiyalari, to‘liq tishsiz bemorlarni davolashda tub o‘zgarishlarni amalga oshirmoqda. Ushbu maqola ushbu texnologiyalarning afzalliklari va klinik yondashuvlarini tahlil qilishga qaratilgan.

**CAD/CAM Texnologiyalari: Umumiy Tushuncha va Afzalliklar**